

Posudek oponenta diplomové práce

Dagmar Semeráková: Moc jako strategie a nástroj sociálních pracovníků ve vztahu ke klientovi s mentálním handicapem

Oponent: Tomáš Samek, M.A.

Diplomová práce Dagmar Semerákové zkoumá rozhraní mezi sociálními pracovníky a jejich klienty z hlediska mocenských praktik, které ti první uplatňují vůči těm druhým. Práce postrádá integrální výzkumnou otázku; klade si tři výzkumné otázky dílčí: 1. Jak sociální pracovníci vnímají mentálně handicapovaného a jak reflektují práci s ním. 2. Jaké sankce uplatňují sociální pracovníci vůči svým klientům. 3. Jaké jsou nejčastější formy odporu klientů. Už z tohoto rozvrhu je patrná jistá jednostrannost prezentované perspektivy: moc mají jedni vůči druhým a ti druzí vůči ní kladou odpor. Je ovšem otázka, zda takto jednorozměrný pohled na mocenskou dynamiku odpovídá komplexním úvahám o moci u Michela Foucaulta, na něhož se autorka široce odvolává jako na teoretické východisko své práce.

Z hlediska celkové architektury je práce logicky členěná. Je sympatické, že se drží anglosaského úzu a v úvodních pasážích každé velké kapitoly přibližuje osnovu textu, který následuje. Teoretická část práce je koherentní vcelku, byť ne vždy v jednotlivostech: třeba vysvětlení, proč autorka volí termín *klient*, silně kulhá. Nic nenamítám proti této volbě, ale proti pseudologickému způsobu jejího zdůvodnění, kdy synchronní termín zdůvodňuje diachronně – pomocí antické etymologie, a navíc velmi kostrbatě. Takových pasáží je v práci bohužel víc. Přesto však je předkládaná teoretická kompilace nadprůměrná co do počtu zpracovaných pramenů i co do schopnosti je provázat ve smysluplný celek, porovnáme-li ji s průměrem diplomových prací u nás běžně obhajovaných.

Nazývat poměrně povrchní postřehy ze sledovaných zařízení zúčastněným pozorováním, jako to činí autorka, vyžaduje přimhouřit obě oči. Její působení v daném sociální prostředí působí spíš tak, že si všímá vnějších dojmů z interakcí, u kterých se náhodou vyskytne, a ty kombinuje s občasnými dialogy jednak se sociálními pracovníky, jednak se samotnými klienty. Na mnoha místech práce působí dojmem, že se autorka až příliš naivně a přímočaře vžila do role jakési tajné policistky interakční a komunikační korektnosti, kterou na mnoha místech hodnotí s lehkostí a povrchností, které jsou spíš nechtěným svědectvím o tom, jak vypadá terénní výzkum, převládne-li pozorování a prvoplánové soudy nad účastí a hlubším pochopením vztahové dynamiky zkoumaného prostředí. Autorka si moc neláme hlavu s tím, když její typologii pracovníků, kterou sama navrhuje, o několik stránek dál přinejmenším relativizuje jedna z klientek, s níž o pracovnících hovoří. Opět: takových neobjasněných a nijak nereflektovaných rozporů je v práci víc.

Nápad porovnávat situaci v denním stacionáři se situací v bytovém zařízení péče o lidi s mentálním handicapem je sám o sobě výborný, ale provedení zase kulhá:

